

BRIEF VAN SIMON

Brief van Hof ter Saksen

Beveren, oranjerie, juli 2025

Beste,

In een vorige brief hadden we het over de gestalte van een boom namelijk het gestructureerd geheel van eigenschappen waarbij het geheel meer is dan de optelling van de delen. Een onderzoekende lezer vroeg me hoe we dit in de praktijk moeten zien. Wel, een perfecte opstap vormt het boek van Tristan Gooley: *Hoe lees je een boom*, in 2024 uitgegeven bij Kosmos. Hij leert je de kunst van het bomen lezen aan de hand van betekenisvolle en waarneembare kenmerken van bomen gaande van de vorm, takken, stam, wortels, bast en bladeren; maar ook de invloed van het klimaat en de seizoenen worden zichtbaar gemaakt aan een boom. Deze objectieve merkwaardigheden die iedereen kan bemerken als hij of zij aandachtig kijkt en ziet, zijn de ene kant van het verhaal dat de boom te vertellen heeft. Daarna moet op basis van deze kenmerken een synthese gemaakt worden die een antwoord geeft op de vraag: wat gebeurt er hier met deze boom? Het is de eeuwenoude vraag die ook Parcival te stellen had aan de oude koning Anfortas uit het middeleeuws epos van Wolfram von Eschenbach (bemerkt de betekenis van de naam: essen aan een rivier!): waaraan lijdt je? In de zin van: wat is uw pijn, maar meer nog: wat doet het leven met u, wat zijn je behoeften en betrachtingen als boom. Wil je naar het licht toegroeien en belemmeren andere bomen dit; worden je takken aangevreten door herten...? Op deze manier zal een uniek levend beeld ontstaan van elke boom op uw pad. Tenminste als we willen kijken, vervolgens zien en inzien, zoals prof. Hans van Dyck het omschrijft. Het herkennen en identificeren van soorten vormt een klassieke opstap om uit te groeien tot een natuuronderzoeker en -kenner. En dat begint meestal reeds in de kinder- en tienerjaren. Ga maar eens de biografieën na van grote biologen. Veelal liepen ze op jeugdige leeftijd al rond met een potje en een netje om ontdekkingen te doen. Later vervulde de uitrusting zich met verrekijker en flora en tegenwoordig met handige apps ter identificatie. Op voorwaarde dat onze jeugd in contact kan komen met de natuur in ons over-verstedelijkt land!

En dat kijken naar bomen zullen we nog hard nodig hebben. Omwille van de klimaatverandering – alsof het er alleen maar over

gaat dat het 2°C warmer wordt – beter gezegd de zesde uitstervingsgolf waarbij misschien zelfs het voortbestaan van de mens op het spel staat. Bedenk dat bij elke vorige uitstervingsgolf de aarde miljoenen jaren nodig had om zich te herstellen. Deze klimaatverandering heeft tot gevolg dat elke graad opwarming het klimaat met 200 km opschuift naar het noorden. Dus 2 graden betekent concreet voor ons dat we het klimaat krijgen van de streek rond de lijn Nantes – Tours - Bourges – Dijon. Best leuk zullen sommigen denken, het klimaat van de Loirestreek of Bourgondië.

'Vandaag wil ik helemaal niks doen' zei Egel.

'Gewoon bij jou zijn.'

'Dat is meer dan genoeg' zei Boom.

Maar wat met het zuiden van Frankrijk en Spanje? En bovendien gaat het zo snel dat de planten zich zo snel niet kunnen aanpassen. Het klimaat gaat te paard, de bomen en planten te voet. Vermits gedragsveranderingen van mensen nooit vanzelf gaan is er een grote rol weggelegd voor groendiensten, tuiniers, tuin- en landschapsarchitecten. Geef het voorbeeld en bemoedig.

Bomen en heesters die niet te redden zijn zullen vervangen moeten worden door andere soorten die beter bestand zijn tegen droogte en extreme droogtegolven, maar ook tegen extreme regenval en gewelddadige onweders. Beuken en berken krijgen het moeilijk. De zomereik zal zijn verspreidingsgebied zien krimpen ten voordele van de donzige eik, de altijdgroene kurkeik en de steeneik, aangepast aan hete zomers, om maar een voorbeeld te geven.

Voor onze private tuinen zal het pallet verschuiven naar meer mediterrane soorten en soorten uit warmere zones. We denken dan aan: Chinese vernisboom, rozijnboom, linde, honingboom, kastanjes, valse indigo, kansenboom, Amerikaanse sering, wilgen en populieren, hemelboom... een greep uit de soorten waarmee we onze tuinen complementair zullen moeten aanvullen. Dit boven op maatregelen om schaduw te creëren, de wind te breken, de bodem te beschermen tegen erosie en het water beter te behouden.

Is deze aanpassing nog wel voor onze generatie zal u zich afvragen. Laten we vooral niet worden zoals de drie jonge mannen uit de fabel van Jean de la Fontaine: *de oude man en de drie jongelingen!* Een bejaarde man plant bomen ondanks zijn hoge leeftijd. Hij wordt bespot door drie jonge mannen. Ze snappen niet waarom hij aan een toekomst werkt die hij niet zal beleven. De oude man antwoordt wijselijk dat de uitvoering van elk plan tijd vergt en dat de dood op elke leeftijd voor de deur kan staan. Hij voegt eraan toe dat hij zal kunnen genieten van de vruchten en de schaduw van zijn bomen, terwijl zij zouden kunnen sterven zonder de voordelen te zien van de aanplantingen. De fabel eindigt met de dood van de drie wat de wijsheid van de oude man en de ironie van het lot bevestigt!

Lieve groeten,
Simon